

בדרכי אלמתינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עתות חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בនשיאות מון הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רוח' הרואה 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגילון מופץ בכל בתים הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פנוי הלכה

נמצא בעמוד השלישי

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל התית

ולקחת אשה לבני (בראשית כד. כה)

כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בשעה אבה"ע ח"ז סי' ר"ה ה"י ו"ז: ראיו שלא יקדש אדם אשה, עד שיראננה תחילתה היטבת אם היא נאה בעיניו, ולא יסמרק בהז על אמו או קרוביותיו. כי אם לא יסתכל בה הוא בעצמו, שמא כשישאנה לא תמצוא חן בעיניו. אבל לא יסתכל בה דרך זנות. ועל זה נאמר ברית ברתי לעיני, ומה אתבנן על בתולה. וזה דין התלמוד והפוסקים. שאנו כמו שהורגלו בזמנינו שהוא הולך לא רק לראותה בלבד, אלא אף להיפגש ולשוחח עמה בבית הוריה או קרוביה וכדומה. ואמנם לא נהגו זאת אבותינו הענועים והקדושים בתימן [ובعود הרבה הארץות] כלל ועיקר. אך החיים כבר דשו בהו יותר מזה, אפילו משפרין ספרי, והוא נראה כהכרה לפי מצב קלקל הדור ושינוי תרבויות-החיים ונמוסי הארץות זה מקרוב שיברו זה את זה, לבירור ולהבחין טיבם וההתאמתם באפיקים ומודותיהם, ביראת-שמותיהם שליהם, דברי חינוכם והש��ופתיהם, כשרונותיהם ומשפחותיהם, וכדומה. אך על-כל- פנים אסור להם לעבור את גבול המותר לפי שורת ההלכה (וכדלקמן סעיף י"א), ולא יפריו במספר הפניות ובאריכות שעות על-גביו שעות, זולתי לפי צורך הנסיבות (ובדרך כלל מספיק כארבע פגישות) שיוכלו להחוליט בלב שוקט ובודחו: עכ"ל.

ובעניין יצחק שם הערכה מג' כתוב בזוה": ולשון הגמי בקידושין דף מא. "אסור" לאדם שיקדש אשה עד שיראננה, אבל הטרו ומרן השלחן עורך שם לא נקטו רק ש"ראו" לעשות כן, וסגנים לקוח מהרמב"ם שם, מכלל דסברי מרן דמה שהוציאוهو בגמי בלשון איסור, הוא לאו דוקא ובכמו שמצוות בכמה מקומות. ולפי זה מיושב מנהג רבים בתימן שלא הסתכל בה עצמה כלל, עד הי"וד, מפני רוב העניות וגודל הבושה שהיתה שם בידוע. ועיין הגהות הייע"ז שבת דף נ: שאדם צונע מותר לקדש אשה אפילו" שלא יראננה, אך אין זה עניין לנדוין דידן. ועי"ע בספר משכון ישראל. אבל יש שהשתדרו למצוא איזו הזדמנויות חטופה לראותה מאייה מרחק בלי שהיא ת מבחין בכך, תברח מיד ממש, או תכסה מיד את פניה ובכמו שמצוות ברבקה אמרנו ע"ה בראשית כד, ס"ה ויאמר העבר כ"ה, ועיין הגהות הייע"ז שבת דף נ: שדבר הזה לימידה התורה דרך ארץ שראוי לאשה להתחביב מארוסה, "וזלא תתראה אליו" עד שתינשא לו ע"כ. ועי"ע בדברינו לעיל הלכות מלבושים הנשים וצניעותן סימן ר'ב הערכה ט ד"ה ובזמןינו, הגם כי לבקר אצלם, ולשבת לשוחח זמן רב כמו שנוהג היום בהשפעת תרבות שאר ארצות במיזוג הגלית, דהיינו במערכות רבים מבני הקהילות שבאו מארצות אירופה, היה אצלינו בבחינת בל יראה ובבל ימצא. אלא עיקר ההתאמה וההחלטה הייתה ביד הורי שני הצדדים, ואינו רואה אותה ממש ומדבר עמה לראונה עד זמן הייחוד אהדי אמירות שבע ברכות הנישואין. וזה לשון מהר"ש מנזרה בסדר הקידושין והנישואין סעיף ב, צrisk לראותה תחילתה, דכתיב (בראשית ל"ה, ב') וירא שם יהודה בת איש כנעני, והדר ויקחה ויבוא אליה וכו' ע"כ, ועיין פירוש הרלב"ג על פסוק הנזכר. ובשלhorn עורך הלכות קידושין סימן ט"ל סעיף ד. ועל מנהג מהוו שרבע בזוה, עיין בספר תולדות הרשב"ז חלק א' דף פ"ה. גם אצל האשכנזים בדורות היותר קודמים, לא היה נהוג להיפגש, כדמותה בדרישה על הטר סימן ל"ה אות ב'. וזה לשון הבית שמואל שם סק"ב, מה שאנו אין נזהרים בו, ועשויים שיזוכין ואין החתן רואה הכללה, מושם דאיינו אלא שיזוכין, וקודם הקידושין רואה אותה. ולזה סמך (בסעודה) שעושים בלילה קודם החופה, כדי שיראה אותה וכו' יעו"ש. ובספר חסידיים סימן שפ"ט איתא, אדם שרוצה לחתת אשה ורוצים ליתנה לו, "צrisk לעבור שם" לראותה, וגם היא תראה אותו וכו' שמא ישנאנה ויקוה ויתאהה למיתתה וכו' ועיין לעיל הערכה מ', ולকמן הערכה נ"ה עוד ע"כ, והובא גם כן בפתח האהיל הלכות ארוסין סימן א' סעיף ה. וזה לשון המלבי"ס פרשת כי תצא אות קל"ד, מכאן תשובה למתלוצחים מאבותינו, שהיה דרכם בקחתם נשים לבנייהם, חקרו רק על המשפחה ועל הנגנת אביה ואמה ועל מרות המשך בעמוד הבא

יבורך משפע ברילה העליונה, האיש היקר הנכבד והנעלה, אשר משמה אלדים ואנשימים ובפרט תשכ"ד אשר מסורת אכזתינו שומרים, היה מעמין יהל'ה, יה"ר שיזכה לבלה מרובה, וישלה לה לו ולרעיון רפואה שלימה ובריאות איתה, חיים ארוכים דשנים ורעננים, שמחים ומאושרים, אל"ר.

בנתיבי החינוך

פתרונות'ת לפרש תירא'
 אחותה חידה! לוט ואשתו ושתי בנותיו
 הלו צעירים, וחזרו לוט ושתי בנותיו
 ושתי עוביים במעיהם.
 הזוכה בהגרלה: יש אגס!
 מי בתמונה: טרם נפרטה!

חודה זיהו!
 מכרה כמה פנים במרק
 ובפשתים פומים מכרה
 והוא לא רוח ונשמה
 בין הפוטרים נכונה יוגרל פוט

מי בתמונה?

בין הפוטרים נכונה יוגרל פוט

הנערה, ורק קודם הנישואין החתן רואה פעם אחת לפני הנערה. אבל נביטה צור מחצבתנו, משבחת הנערה וכו'. גם השכל ייחיב שטוב היה מנהג אבותינו, אחריו שקדום הנישואין לא ידע האיש בברור מזג האשאה. וכן האשאה וכי יעוז', ובשות' דברי יציב סימן מ"ח, ובמכתב מאליהו חלק א' דף ע"ג. ומנגד ירושלים עיקור'ת בדורות שעברו, לא נתראו ולא נפגשו כלל, לא לפני השידוכים ולא לאחריהם עד לחותונה. ולא רק הנקראים חסידים, אלא גם הנקראים פרושים. וההבדל ביןיהם היה רק ביום טוב, שאצל החסידים גם אז לא נפגשו, ואצל הפרושים היו הולכים בצוותא משפחתי החתן לבקר אצל משפחת הכללה, והחותן היה אומר לכללה "מוועד טוב", כמובא בספר עלמות שלטהור חלק ב' דף ת"פ. ושם דף תכ"ג בשם ספר בטוב ירושלים דף ע"ה שבו נפגשים פעם אחת, וכל הפגישה עברה בשתייה. ועתה שירדנו מטה בעוה"ר, מיטילילים בשוק לעיני כל, ומתוך טמطمם הלב אבל אין הם מרגשיים שעבירה בידם. שם מידי עבירה יצא, מיד הרהור עבירה לא יצא. וכך הלך ונסתלק לاط לאט מסועה הבושה מעלה בנות ישראל יעוז'. ועי"ש בס"ד בנפלאות מתורתך פרשת לדרך על פסק הנה נא ידעת, ד"ה וצריך, אך לא הבהיר אברם בשירה עד אותה שעה, והלא אסור לקדר אשאה עד שריאנה. עכ"ל.

ובמספר מילים מעות כל מוריינו ורבינו את שהיא נהוג אצל אבותינו ואמותינו הקדושים והטהורים, ואת שרואוי לנוהג עתה מלחמת נפילית הדורות. וגם כאן בגילוין אין מקום להעלות את שכתו בספרים רביים מהנהגות אבותינו בענייני השידוכים והנישואין, דע"ז צריך לחابر ספר שלם, ומכל הנהגה והנהגה ניתן למדוד דברים רבים לאין סוף, והצד השווה בכלל, שהקפיד על צניעות וקדושה יתרה ואפילו בשעת החופה.

ועל ההורים ועל המהנים את הנערים והנערות העודדים בפרק האיש המקדש, מוחותם לדבר על עניינים אלו ברוחל בתק הקטנה, כי רוב ככל המכשולים הנמצאים בבדיקה החדרי הוא מגיע מלחמת חסר ידיעה או ממילים הרסניות 'יכבה מקובל היים', ואtan כמו מה פגיותם ראוי שחייו בבית או במקומות צנעוו ולא במקומות שאסור להיות שם כגון בלבוי של בתים מלונות או בתים קפה וכל כי"ב. ומלא מקום המכשול שהוא עצמו אסור, העובדים והשבים נוטנים עיניהם בסם ומהטיים בוה את הרבים. נסף לו זאת כבר אמרו חכמים אין הברכה שחויה אלא בדבר הסמי מון העין. ועוד אם יראום אנשים המכירים אותם, עלול הדבר להזיק מכמה וכמה פנים ואכם"ל. ב. לא תבוא הנערה לפגישה כשהיא מבושמת שהרייך נודף ממנה ולא מקושתת מראוי. ג. לא טוב הדבר שהורגלו כולם בזמנים מקומות שהבחור בא אחרי השידוכים לבקר בבית הוריה במשך כל יום השבת, וכן היא באה אצלם לשבת אחרת, אף"י שבזמן השינה הוא או היא הולכים לבית אחר ויעוין יצחק שם אותן נ"ג. ד. כדי שהחותן ילמד טרם כניסה את הדברים שיעשה בחופה ובמה הוא מתחייב לכלתו בכתובה, ולא יהיה כבומה המונוגגת ע"י אחרים. ה. יש להתחנן באולמות העומדים בכל דרישות ההלכה לא רק מבחינת כשורת האוכל, אלא גם כשורת הצניעות, כגון שהוא שתי כניסה לגברים בלבד ולנשים בלבד, שהלובי לא יהיה בו עירוב ועוד כהנה וכנה דברים רבים וכבר חיבור ע"ז קונטריס מיוחד.

גם כאשר חפץ בראש הישיבה היה המסדר חופה וקידושין, יש לחתן לבקש מהכטובה תהיה במסורת אבותינו, ושלכל הנהגות לא יסתורו מהגוי אבותינו הקדושים וכדלקמן. א. לא נהגו שהחותן מכסה את פני הכללה, ועצם כניסה גברים לבין הנשים הוא דבר שלא יעלה על הדעת והדבר צריך תיקון גדול. ב. הכללה נכנסת עם אמה וחומרה לחופה כאשר פניה מכוסים, ולא גליים לעין כל. והכלות שלא מכסות פניהן בטל אותם, ידעו שמכשילות את הרבים בהסתכלותם עליהם, ובשעה המהוללה זו השטן מקטרג עליהם ה"ז. ג. החופה צריכה שתהייה בסמוך למיצחה בכדי שהנשימים ישארו אחרי המוחיצה ולא יהיו גלויות לעיני הגברים העומדים סבב החופה. ד. אסור לחותן לחתן לבקש לעיני אחרים גם לאחר החופה, ולולו שראיתו דבר זה כתוב בספר וגם ראויishi שיש נהגין לעשות זאת, לא הייתה מעליה על הדעת לכתוב דבר זה כאן, והמצוות מצרכת. ה. בעת שמרמים את החתן או הכללה לא יקרבים למיצחה וב"ש שלא יזרקו זה על זה סוכריות וכוי"ב. ו. עדיף לא להרים את החתן ובכלל כל אדם גדול על הכתפיים, ואין זה המקום להרחיב בנדון. ז. אין צורך ולא להקל להכניס את הכללה לבין הגברים בשלבי ברכות שבסעודה. וב"ה נתחבר קונטריס 'ישוון ושמחה' המעליה בקצרה את כל ההבלות והנהגות לחתן וכללה יעוז' באורך.

גם יש להדריכם כיצד לדבר ולהתנהג לאחר נישואיהם לחם ולחמות. כגון שאין קורין להם בשמותיהם, ובדרך כלל מנגנון שליחם' היו אמורים 'דוד' ול'חמות' 'דוד' ו'אכם'ל. כמו'כ יש לחותן לילך עם חמוץ היכן שהוא מתפלל ולא יחשוף לו בתים ננסת אחרים גם אם לא הבי נח לו עם חמוץ. בבורק יום השבת יקום להתפלל עמו ולא יקים מתי שנח לו. כמו'כ הכללה לא תהיה עצלה בבית חמיה וחוותה אלא תקום בשעה שחומתה קמה ותכבדocabיה ואמה. ועוד דברים הדברים והירעה קצהה. וליבי חפץ להאריך ולהרחיב ולהוסיף עוד דברים רבים אשר מעוני האנשים הינם נעלמים, ויה"ר שנוצה בפעמים אחרים.

לעלוי נשמת
סעדייה בן מנזר ז"ל, רפאל בן סעדיה
ו"ל, משה בן סעדיה ז"ל, תנכ"ה

לוש"ק
תומר ישראלי בן יעקב
וואודליה בת מנשה

לרפואת
רדה בת עוז
תחיה בשכחה ע"י

מחידושי רבותינו

התר – מה שכינם אומרים היפר.

ויקח האיש נום זהב בקע משקלו (ובכו) [וישני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם] (בראשית כד, כב) יש לדעת למה נתן לה והמשקל בדוקא, ומה רמו בזה. גם במה שאמר ושני צמידים על ידיה, מיותר, וכי אין אנו יודעים תכשיטי הידים. ומה רמזו בזה: ואפשר לומר שהודיעו הפסק, שהוא בעצם נתנו על ידיה והלבישה, כדי שיסתכל בשרטוטי היד, אם היא הגונה ליצחק, וכמהומה שראיתי טעם באיזה ספר ממפרשי התורה: עוד רמזו לה מה שעתיד לצאת ממנה, והם יעקב ויעשו. גם רמזו לה שאינה עתידה להוביל שנים עשר שבטים. וזה ויקח האיש נום והב, רמו לעשו, דתיבת נום עולה במספר קטן עשו במספר קטן גם כן. נום זהב באף חזר, שהוא עשו הנדבק בס"מ וסייעתו, וכתיב יכרסמנה חזר מעיר, ע"ז תלולה, עיין במפרשים ובמדרשים:

בקע משקלו, רמו לעקב, כי אין בקע במספר קטן גימטריאו י', וכשתצרף הי"ד עם תיבת בקע, הרי יעקב, האמור בו ידו אוחזת בעקב עשו, קרי בה יוזד אוחזת בעקב, ונעשה שם יעקב, כמו שתכתבו המפרשים. ואמר משקלו, רוצה לומר בדרך כי גם זה לעומת זו עשה האלדים, שייהذا צדק רושע הרשע:

וריצה לרמו לה שלא יצא ממנה אלא אלו השניים ולא יותר. אמנים שניהם עשר שבטים, שהם רמזים بما שאמר הפסק ושני צמידים על ידיה עשרה והב משקלם, אינם באים אלא על ידיה, כלומר בספקה, ולא ממנה עצם. וזה על ידי שלחה יעקב לבית לבן אחיה, ואמרה, ועתה בני שמע בקול וקום ברוח לך אל לבן אחיך וכו', אם ליקח יעקב אשה מבנות חות כאלה וכו':

ועל מה שחלק ברמו שניהם עשר שבטים לשנים בפני עצמו ושרה בפני עצמן, אפשר לומר שהשנים הרמזים לברן, הם יוסף ובנימן, שהם כללות השבטים, מפני שייצאו מרחול, שלא היה בדעת יעקב אבינו עלי השלים לישא אלא רחל בלבד, אלא שנסתבב הדבר ונשא שאר האמהות, ויצאו מהם שאר השבטים שהם עשרה:

אי נמי, שניהם משנים עשר שבטים, הם מלכים על השאר, והם יהודה וויספ. בכך חילקן שנים ועשרה. אי נמי, רמו לה שעתידין ליחלק במלוכה בימי ירבעם שמלך על עשרה שבטים, ורחבם מלך על יהודה ובנימין: (זון טוב' למחרי' בדיח ויל')

מיהליכות אבותינו

מושולב עם
'בנתבי החינוך'

לרופאות ולזוגות הגון הרה"ג
יחיאל בן יוסף גרפִי בשכח"

פניני הלכה

קטן עולה לקרוא תורה למניין שבעה ואף למניין שלושה

כתב הרב שמואל צאלח זצ"ל בהעorthoto לסייעו ח"א דף רח"צ ועוד: לעניין אם קטן עולה למניין ג' או ז' הא לך לשון מהר"ץ ורב שלם חbososh זצ"ל בשושנת המלך קטן קורא בתורה ומctrף בין לג' בין לו'. וא"ת מ"ש מכל המצות דין הקטן מוציאו הגדול וכ"ש הכא דהקריה עצמה הוי מרוכבנן וא"כ הו תרי דרבנן ואיך מוציא את העיבור י"ח? התשובה דשאני קריאת התורה משאר מצות דבשא רשות דלא מפיק קטן לגדול מטעם דכל המצווה נגמרה ע"י מתחילה ועד סוף משא"כ הכא דין מצות הקרייה נגמרה ע"י הקטן רק ע"י גודלים ג"כ. ועוד לפי שעיקר התקנה לא הייתה רק חד גבורא בגין פסוק. א"נ ג' גבורא ג' פסוק. אתה עוזרא תקין ג' גבורו ו' פסוק. וא"כ כבר יצאו י"ח במא שקדראו האגדולים ועוד דהום אמרו והם אמרו דlein הקטן מוציאה את הרבים י"ח והם אמרו דמצטרף להשלים.

חיו בא דציבורא בקריה כמו שמצוין בברכת זימון בשם דקטים מצטרפין לי' ובקדיש ובקדושה בעיני גדולים. אלא מאית לך לימייר הם אמרו והם אמרו הכא נמי כאן ודע דלמסקנת כל הפי' חוץ מהב' י' ויל כל הקרייות הן פר' השבות הן פר' המוספין ואף בד' פרשיות הכל הם מדרובנן זולתי פר' זכור לקצת פר' ולכנן לכתלה לא עלה בה קטן ואם עליה צריך להזuir לציבור שיאמרו עמו מלה במלחה בלחש שאין מוצאות זכירה תלויה בקריה בס"ת דזוקא. (ח"ב סי' צ"ז וח"ג סי' קצ"ד עכ"ל). ומה שהציבור אינם נהגים כך לא מטעם דלא קיימת לה אלא דלא לומדים כל הדינים הש"יכים לכל מאורע בזמננו ואו יהיו יודעים מה לעשות. ו"ל מע"ק, בה"ת פ"יב ה"ז ומדסתם רב"י וכי עולה מנין הקרים ממשמע דס"ל דלאו דזוקא בשבת שקורין ז' כפשתא דבריתא אלא דה"ה כל יום שיש בו ס"ת וכ"כ הרגגה ג' סי' רפ"ב ומיהו הדבר פשוט דזוקא להצטרף למניין הקרים אבל לא שהיו כולם קטנים וכ"כ הרגגן וריב"ש סי' שב"א הביאם מורה"ם שם עכ"ל.

ואחרון חביב מ"ז חיים כסאר (ה"ז) זצ"ל בפי"ב מה"ת ה"ז וויל קטן הידוע לקרות וידעו למי מברכין וכור' בפ' הקורא דף נג ונראה שאין חילוק בין בשבת שקורין ז' בין בחול שקורין ג' דין אחד להם דקטן עולה ולאפוקי ממ"ד דאינו עלה לג' ומה דנקטו קטן גבי ז' לרבותא דאפסי בתקנת משה קטן עולה כ"ש בתקנת עורה שתיקון שיקרא ג' וכמו שנית' בר"פ וזה דקטן עולה כמו שתשם רב"י זיל עכ"ל. ועי' בהג' מי' בפי"ב ה"ת ה"ז סעיף ע"ד ר' בירושי עד וכור' מורי רב"י ב' רב"י שמה דלאו דזוקא למניין ז' דה"ה לג' בס"ע עכ"ל.

עלילוי נשמה חיים בן יהיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
דוד בן סעד בשארין ז"ל, יוסף בן יהיא נהרי ז"ל, ר' אריהם בן יצחק דוד טיב ז"ל,
יפה בת יהיא נהרי ע"ה, תנצבה

חכמי תימן

הרב ייחיא מפוצלי צ"ל
היה ממנהגי קהילת
אלמדיד' שבמחוזם מהם לפני
כמאה שנה.
היה דרשן והרבה ללימוד
בתורת הסוד. בהיותו בתימן
נהג לעלות מדי פעם
לראב"ד תימן הרב ייחיא
יצחק הלוי. תקופה מסוימת
גר בשיר 'צעדה'.
עללה ארצתה בעלייה הגדולה
ולימד תניך ותפילות ועוד.
תנצבה

תפילה של ילז...^{...}

“כְּסָא דִּמְחֻמְתָּא”

נשגר קמיה ירידינו היקרים האחים החוшибים

לבית משפטות מוחזם הי"ו על פטירת אם המשפטה אמרת באה אל המשפטה של אביך ימים ושנים, והוא מושרי דור ראשון עזוע ישרים מבורכים היקינה, אשר בתשב"ר הם תומכים תעמדו לה זכותה הרבה, ובגין ערז לפשעה מדינה מעזה את בת"ב ומפעתת חםב"ה יונתן, ובתקדך אבל עין עליו יהשם לימוד תשבר"ה השנה זוקף לזכותה, והוא עילו גדור אמר לנשימתה סאטיס יהויא את אבל המשפטה התהלה וחותם מלבד וזה ששות ואט"ם ומלה תלמידים

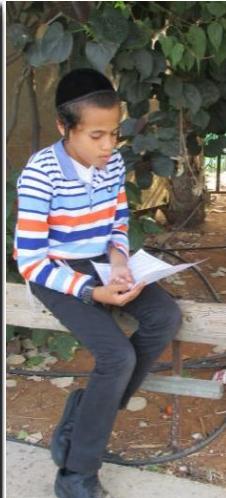
הערות, פארות ותשובות לחידות

או במייל:
03-9130009

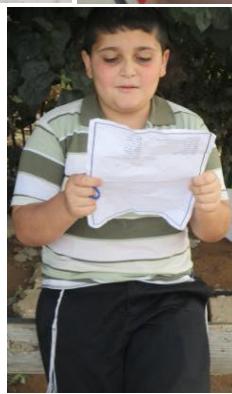
20504150806@gmail.com

תפארת בניים

תלמידי כיתה אי חגנו סיום פרשת נח ביזעה ושינויו,
אשריהם ישראל! לא נמצא מכשול הזה גם ביראת שמים
וגם בתורה... והכל באהבה ובשמחה

בchap סוף

התלמיד השלישי מילתה זו
השנה, שזוכה כבר להנחת תפליין
מיצי יום מכובאו בוגרמא
ובפוסקים, וכפי שמחנכים בעטרת
חיבם לקיים את התורה כהלכה,
הלא הוא עז דניאל אשואל נ"י
יה"ר שקדושים תחפוו אותו
לא הרף, אכ"י ר

בדרכיהם אטהלה....

יחיד למן רביהם (ח"א)

בעיר רדאע השוכנת בדרום מזרח תימן, ישבה קהילה יהודית גודלה וחשובה. רדאע ידועה בתולדות ימי ישראל בתימן כעיר מלאה חכמים וסופרים. לפי מסורת יהודית רדאע, קהילתם היא "ראש גלות", כלומר יושב קדום ביותר, מאז ימיהם הראשונים של היהודים בתימן. באחד משריו מזיכיר רבינו שלום שבוי וצל' את קהילת רדאע כמרכז של תורה, באמרו: "זין לאחbar, sadti di bezenua v'hod Rada'" (תרגום: מבחר החכמים, רבותי אשר בצענua וברדאע).

המעשה שלפנינו, אירע לפני למטה ממאה שנה. הקהילה היהודית שברדאע נגה לקובור את הנפטרים בחלוקת אדמה שמצוין לחומת העיר. המוסלמים טענו שחלוקת זו שיכת להם, ולפיכך הטילו על היהודים מס קבורה. גובה המס היה עשרה ריאל (סכום גבוה) על כל נפטר. הייתה זו גזירה קשה, שרוב הציבור לא יוכל לעמוד בה. כל נסיבות היהודים לבטל את הגזירה לא הועלו, ובליית ברירה המשיכו היהודים לשלם את מס הקבורה.

ברדיאע היה שוק אורי לכל הסביבה, בו היו נפגשים סוגים שונים של אנשים. לשוק היו מגיעים כפריים עם תוצרתם, חקלאים, סוחרים זעירים, וחכמים הפורשים מרכולתם וסתם הולכי בטל. היו באים לשוק גם בהזואים ממזרחה העיר רדאע, הידועים כאנשים תקיפים וחזקים. והנה אירע שאחד מסוחרי רדאע העלה בדוראי אחד ועוד הוסיף לחרף ולגדף את שאר הבדויאים. נוצרה מהומה בשוק, אך שום אדם לא קם לתבוע את עלבונו של הדוראי. הבדויאים שנכחו במקום, הבלינו באותה שעה, מפני שהיו מעטים, אולם שמרו טינה בלביהם, והמתינו לשעת כוורת לנוקם את נקמתם.

המשך איה בלען בשבוע הבא

ליז"ק
יובל בן דוד
ורחות בת זכריה

לוז"ק שלום בן יעקב ומירב טליה בת מנשה